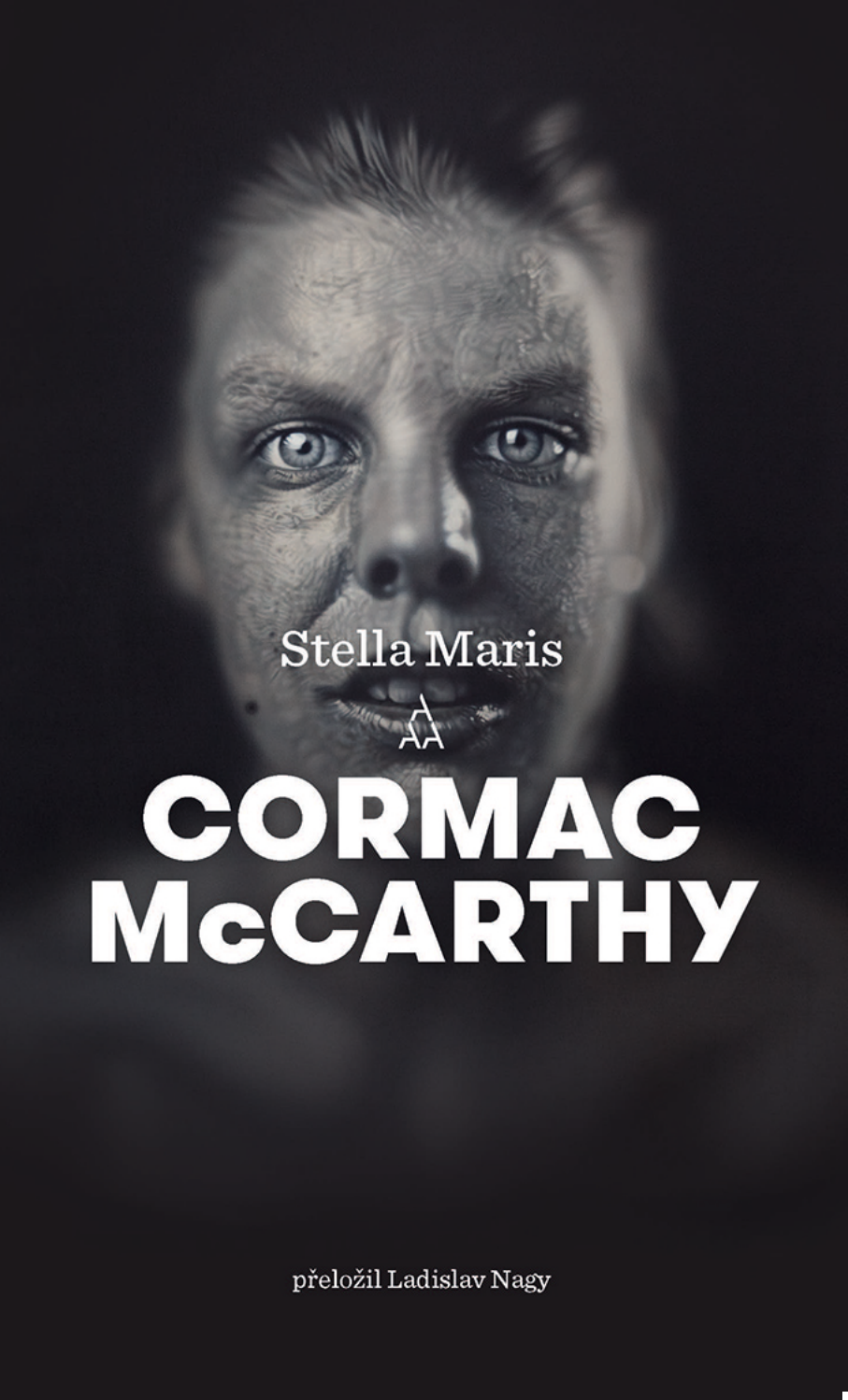

Stella Maris

CORMAC McCARTHY

přeložil Ladislav Nagy

edice angloamerických autorů

ARGO

Stella Maris
Cormac McCarthy

Stella Maris

**CORMAC
McCARTHY**

přeložil Ladislav Nagy

Edici angloamerických autorů řídí Petr Onufer

STELLA MARIS

Copyright © 2022 by Cormac McCarthy

Czech edition © Argo, 2024

Translation and afterword © Ladislav Nagy, 2024

Cover art © Hynek Martinec, 2024

ISBN 978-80-257-4369-0 (váz.)

ISBN 978-80-257-4398-0 (e-kniha)

STELLA MARIS
Black River Falls, Wisconsin

Založeno 1902

Od roku 1950 bezkonfesní klinika a hospic
pro péči o psychiatrické pacienty.

Lůžkové oddělení
Případ 72-118

27. října 1972

Pacientka je dvacetiletá žena, běloška židovského původu. Atraktivní, možná anorektička. Do ústavu přijela před šesti dny, podle všeho autobusem a bez zavazadel. Přijímací protokol podepsal dr. Wegner. Pacientka s sebou měla v kabelce igelitovou tašku plnou stodolarových bankovek – celkem zhruba přes čtyřicet tisíc dolarů –, kterou se pokoušela vnutit recepční. Pacientka je studentkou doktorského studia matematiky na Chicagské univerzitě a byla u ní diagnostikována paranoidní schizofrenie s dlouhodobou etiologií vizuálních i sluchových halucinací. V tomto zařízení byla v minulosti již dvakrát hospitalizována.

I

Dobrý den, já jsem doktor Cohen.

Nejste ten doktor Cohen, kterého jsem čekala.

To mě mrzí. Máte asi na mysli doktora Roberta Cohena.

Ano. Koukám, že u vás nemáte o doktory Coheny nouzi.

To asi ne. Jak se máte? Je vám dobře?

Jestli je mi dobře.

Ano.

Jsem ve cvokárně.

No, mimo to, chtěl jsem se zeptat.

Jak dlouho tohle děláte?

Nějakých čtrnáct let.

Tohle si budete nahrávat.

Myslím, že tak jsme se dohodli. Nevadí to?

Asi ne. Ačkoli jsem si tedy myslela, že jste někdo jiný.

Takže to vadí.

Ne. Je to v pohodě. I když bych chtěla říct, že jsem souhlasila jen s povídáním. Ne s žádnou terapií.

Ano. Chtěla byste se mě na cokoli zeptat? Než začneme.

Už jsme začali. Jako na co?

Možná byste mi měla říct něco málo o sobě.

No teda!

Ne?

Budeme tu taky malovat podle čísel?

Promiňte?

To je v pořádku. Já jen, že si ve své naivitě představuju, že by se dalo odstartovat po vektoru, který by se hantýrkou nezdeformoval do nevěrohodnosti.

Co vám vadí? Tón mého hlasu?

To je v pořádku. Uděláme to podle vás. Čert to vem.

No. Nerad bych začal nějak špatně. Jen jsem si prostě říkal, že byste mi třeba sama ráda řekla něco o tom, proč jste tady.

Neměla jsem kam jinam jít.

A proč zrovna sem?

Už jsem tu byla.

A proč jste sem tedy šla původně?

Protože jsem se nedostala do Coletty.

A proč do Coletty?

Tam poslali Rosemary Kennedyovou. Když jí vlastní fotr nechal udělat díru do hlavy.

Vy na tu rodinu máte nějaké vazby?

Ne. Ani jsem nic nevěděla o psychiatrických léčebnách. Prostě jsem si říkala, že jestli ji umístili právě tam, tak to asi je docela dobré zařízení. A jí podle mě ten mozek vyškrábli někde jinde.

Máte na mysli lobotomii.

Ano.

Proč jí to udělali?

Protože byla divná a její otec se bál, že ji někdo zbouchne. Prostě se nevyvedla tak, jak si fotřík představoval.

Tohle je pravda?

Ano. Bohužel.

Proč jste měla pocit, že musíte někam jít?

Myslíte tentokrát?

Ano. Tentokrát.

Prostě jsem ho měla. Odjela jsem z Itálie. Bratr tam ležel v kómatu. Chtěli ze mě dostat svolení ho odpojit. Chtěli, abych jim podepsala ty papíry. Tak jsem utekla. Nevěděla jsem, co jiného dělat.

Nedokázala jste se k tomu přimět? Nechat ho odpojit od přístrojů?

Přesně tak.

Je po mozkové smrti?

Nechci mluvit o bratrovi.

Dobře. Jen mi řekněte, jak se ocitl v kómatu.
 Boural v autě. Závodil. Ale fakt nechci.
 Dobře. Chcete se mě na něco zeptat?
 Na co?
 Na cokoli. Klidně i o mně. Můžu vám říkat Alicie?
 Vy chcete, abych se vás vyptávala na vás.
 Jestli chcete. Ano.
 Učíte na univerzitě.
 Na Madisonově. Ano.
 Víím, kde ta univerzita je. Na akademika se oblékáte
 dost dobře.
 Děkuju.
 To nebyl kompliment. Nejste psychoanalytik.
 Jsem psychiatr.
 Nejste ale doktor medicíny.
 To náhodou jsem.
 Co dalšího.
 Jsem ženatý. Mám dvě děti. Žena řídí pro město dětský
 program. Je mi třiačtyřicet.
 Co děláte, když se nikdo nedívá?
 Nic zvláštního. A vy?
 Občas vykouřím cigaretu. Nepiju ani neberu drogy. A lé-
 ky taky ne. Nemáte asi cigarety, co?
 Ne. Ale mohl bych je přinést.
 Dobře.
 Co dalšího?
 Potajmu rozmlouvám s údajně neexistujícími osobami.
 Říkali, že jsem, víte co, hlavolam, ale já si to o sobě nemy-
 slím. Lidem připadám zajímavá, ale já se s nimi prakticky
 přestala bavit. Povídám si jen s kolegy cvoky.
 Nebavíte se s ostatními matematiky.
 Už ne. Tedy, s některými ano.
 Proč to?
 To je na dlouhé vyprávění.
 Zabýváte se stále matematikou?
 Ne. Tedy ne tím, co byste za matematiku označil.

Na co jste se v matematice zaměřovala?
Na topologii. Teorii toposů.
Možná bychom prozatím mohli matematiku přeskočit.
To je v pořádku. Stejně jsem nevěděla, co dělám.
To mě u vás překvapuje. Jiní matematici vám pomoci nemohli?
Ne. Taky to nevěděli.
Určitě vám nevadí, že to nahrávám?
Jasně že ne. Co když řeknu kurva nebo tak něco? Vlastně jsem to už asi řekla. A teď znova.
Nevím. Myslím, že dohoda zněla, že nebudete moci zasahovat do editace.
Já to vlastně nemyslím vážně.
Aha.
Alicia je v pohodě. Lepší než Henrietta.
Teď opět nemluvíte vážně.
Ne.
Dobře. Skutečně mi nechcete říct nic o svém bratrovi?
Začíná to znít jako program Eliza. Ne. Nechci.
Počítačový psychiatrický program.
Ano.
Dobře. O čem byste chtěla mluvit?
Nevím. Asi chci dělat chytrou. Jestli se mnou skutečně chcete mluvit, budeme si muset odpustit nějaký tyhle kecy.
Nemyslíte? Co vy na to?
Myslím. Mám za to, že máte naprostou pravdu.
Jako třeba tohle.
Tohle jsou kecy?
Samozřejmě jsou to kecy. Ani náhodou si nemyslíte, že mám naprostou pravdu.
Chápu.
A prosím neříkejte chápu.
To znamená jen, že se snažím pochopit váš úhel pohledu.
Jste s někým v kontaktu?
Myslíte skutečné lidi?
Ideálně. Ano.

Vůbec.

S žádnými matematiky? S nikým z univerzity?

Já měla za to, že o matematice mluvit nebudeme.

Dobře.

Dál píšu Grothendieckovi, ale ten už z IHES odešel a neodpovídá. Což je v pořádku. Ani to nečekám.

To je matematik?

Ano. Nebo byl.

Kde žije?

Nevím, kde žije. Podle mě je pořád ve Francii.

To není moc francouzské jméno.

Není to vůbec francouzské jméno. Jeho otec se jmenoval Schapiro. Později Tanaroff. Nemá žádné občanství. Za války utečenec. Skrýval se. Utíkal, aby přežil. Jeho otec zahynul v Osvětimi.

A kam ty dopisy posíláte?

Na IHES. Vy vůbec netušíte, kdo to je, že jo?

Ne.

To je v pořádku. Byli jsme přátelé. Pořád jsme přátelé. Sdílíme stejně skeptický postoj.

K čemu?

K matematice.

Teď nevím, jestli úplně vím, co chcete říct.

To je v pořádku.

Jste skeptičtí vůči matematice?

Ano.

Ten obor vás nějak zklamal? Nechápu, jak může někdo být skeptický k celé vědní disciplíně.

Já vím.

Ale vás zklamala.

Dá se to tak říct.

Jak se to mohlo stát?

No. V tomhle případě za to mohla skupina zlých, deviantních a zcela zhoubných parciálních diferenciálních rovnic, které se spojily, aby uchvátily vlastní realitu z pochybné soustavy obvodů mozku svého stvořitele, něco na

způsob vzpoury, kterou popisuje Milton, a aby vyvěsily svou vlajku jakožto nezávislý národ, co se nebude zodpovídat Bohu ani člověku. Něco takového.

Vám mé otázky připadají naivní.

Promiňte. Ne. Nepřipadají. Chyba v tomhle případě není na straně tazatele.

Je to významný matematik? Ten váš přítel.

Grothendieck. Obecně je považován za nejvýznamnějšího matematika dvacátého století. Pokud pominete skutečnost, že dvacátého století se dožili i Hilbert a Poincaré, Dedekind a Cantor. Což by se asi pominout mělo, protože své zásadní práce vytvořili v devatenáctém. A von Neumannova velká příznivkyně nejsem.

Je mi líto, ale ta jména vůbec neznám.

Já vím. To je v pořádku. Teda není. Ale dokážu se s tím smířit.

Grothendieck.

Ano.

Pracovala jste s ním?

Nevím, jestli by se to dalo nazvat spoluprací. Hodně času jsme si prostě jen povídali. Do institutu docházel vždycky v úterý. A často jsem bývala u něj doma. I jsem s jeho rodinou večeřela. Rozhovory se protahovaly dlouho do noci. V jistém smyslu jsme byli ve stejný cvokárně. Institut založil pro něj a ještě jednoho matematika jménem Dieudonné zámožný Rus jménem Motchane – tak se opravdu jmenoval –, a to byl totální šlógr. Modelem byl IAS. Na Princetonu. Poradce jim dělal Oppenheimer. Byla jsem tam rok, ale pak začaly docházet peníze. Nakonec jsem nedostala ani celé stipendium. Byla jsem tam jediná žena. Nejdřív si mysleli, že pracuju v kuchyni.

Chápu to tak, že to nebyla dobrá zkušenost.

Bylo to fantastické. Dokonce už v Chicagu jsem měla jisté problémy. Ale Grothendieck naslouchal každému slovu, co člověk řekl. Pokyvoval hlavou a dělal si poznámky do notesu. Mluvil s vámi. Kladl otázky, které vás nenapadly.